

Anonimizuota versija

Vertimas

C-673/20–1

Byla C-673/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. gruodžio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal judiciaire d'Auch (Prancūzija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. lapkričio 17 d.

Pareiškėja:

EP

Atsakovai:

Préfet du Gers

Institut National de la Statistique et des Études Économiques

TEISMAS

SPRENDIMAS

<...> 32000 AUCH <...>

<...>

<...>

<...>

<...>

<...>

BYLOS ŠALYS:

<...>

PAREIŠKĖJA:

EP

<...> vietovė „La Bordevieille“,
32430 THOUX,
<...>
<...>
<...> IR
ATSAKOVAI:
PREFET DU GERS
<...> 32000 AUCH <...>
<...>
INSTITUT NATIONAL DE LA STATISTIQUE
ET DES ETUDES ECONOMIQUES
<...> 92120 MONTROUGE
<...>
<...> (orig. p. 2) <...>

PROCEDŪRA

EP yra susituokusi su Prancūzijos piliečiu, tačiau ji neįgijo Prancūzijos pilietybės po santuokos, nes kaip buvusi *Foreign Office* tarnautoja ji yra davusi ištikimybės Anglijos karalienei priesaiką. Ji seniai gyvena Prancūzijoje, kur ūkininkauja <...>.

Po 2016 m. birželio 23 d. Jungtinės Karalystės surengto referendumo 2020 m. sausio 30 d. Europos Sąjungos Taryba patvirtino susitarimą dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos, kurį Europos Sąjunga ir Jungtinė Karalystė sudarė 2020 m. sausio 31 d.

Susitarimo 131 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad pereinamuoju laikotarpiu Europos Sąjungos institucijos, įskaitant Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, turi joms pagal Sąjungos teisę suteiktus įgaliojimus.

Pagal [Europos Sąjungos sutarties] 50 straipsnio 3 dalį 2020 m. vasario 1 d. Jungtinei Karalystei nustojo galioti visos Sąjungos sutartys ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartis.

Nuo 2020 m. vasario 1 d. EP buvo išbraukta iš rinkėjų sąrašų. Taigi ji negalėjo dalyvauti 2020 m. kovo 15 d. savivaldybių rinkimuose.

2020 m. spalio 6 d. EP oficialiai pateikė prašymą dėl pakartotinio įtraukimo į rinkėjų sąrašus, skirtus Prancūzijos pilietybės neturintiems Europos Sąjungos piliečiams. 2020 m. spalio 7 d. *Thoux* savivaldybės meras atsisakė patenkinti jos prašymą.

Tada EP, remdamasi Rinkimų kodekso L 18 straipsniu, kreipėsi į savivaldybės rinkimų komisiją.

2020 m. lapkričio 3 d. raštu ji buvo informuota, kad rinkimų komisija į posėdį susirinks tik 2021 m. kovo mėn., t. y. likus dvidešimčiai dienų iki departamentų rinkimų.

Manydama, kad šiuo atsakymu implicitiškai patvirtintas mero atsisakymas ją vėl įtraukti į sąrašą, EP, remdamasi Rinkimų kodekso L 20 straipsnio nuostatomis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui padavė skundą dėl *Thoux* mero sprendimo; jis gautas 2020 m. lapkričio 9 d.

<...>.

BYLOS APLINKYBĖS

EP teismo prašo:

- sustabdyti šios bylos nagrinėjimą ir pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl išaiškinimo ir galiojimo (Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnio ir Jungtinės Karalystės susitarimo dėl išstojimo išaiškinimas; (**orig. p. 3**) galimybė Jungtinės Karalystės piliečiams išsaugoti dėl Europos Sąjungos pilietybės turimas teises; proporcingumo principo pažeidimas; teisės laisvai judėti pažeidimas);
- panaikinti sprendimus atmesti jos pateiktą prašymą įtraukti ją į *Thoux* rinkėjų sąrašą <...>;

<...> Grįsdama savo reikalavimus ji primena, kad kitas Jungtinės Karalystės pilietis HA 2020 m. gegužės mėn. ėmėsi tų pačių priemonių, kad galėtų dalyvauti savo savivaldybės rinkimų antrajame ture. *Tribunal judiciaire de Limoges* (Limožo teismas) atmetė jo skundą, o *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) sprendimą paliko nepakeistą. Šie du teismai laikėsi nuomonės, kad dėl Europos Sąjungos pilietybės praradimo nėra neproporcingai pažeidžiamos pilietinės ir politinės HA teisės, nes jis galėjo balsuoti referendume dėl „Brexit'o“ ir Jungtinėje Karalystėje 2019 m. rengtuose parlamento rinkimuose.

EP primena, kad jos padėtis yra kitokia, nes ji Prancūzijoje gyvena 36 metus ir, skirtingai nei HA, ji nukentėjo dėl Jungtinės Karalystės taisyklės, vadinamosios „15 years rule“, dėl kurios nuo šiol ji negali dalyvauti rinkimuose Jungtinėje Karalystėje.

Antra, EP tvirtina, kad iš jurisprudencijos, suformuotos taikant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnį, matyti, jog Europos Sąjungos pilietybė negali būti panaikinta automatiškai. Be to, remiantis teisinio saugumo principu, toks svarbus kaip Europos Sąjungos piliečio statusas negali būti panaikintas savaime. Jeigu tai būtų leistina, EP atveju tai reikštų, kad jai visiškai draudžiama dalyvauti demokratiniame procese, o tai lemtų netoleruotiną situaciją, kai jai ir bet kuriam valstybės narės piliečiui taikomos nevienodos sąlygos, pažeidžiama jos pagrindinė laisvė, jos judėjimo laisvė.

Trečia, EP mano, kad automatiškas Europos Sąjungos pilietybės praradimas yra akivaizdus Europos Sąjungos proporcingumo principo pažeidimas.

&

Thoux meras trumpai priminė, kad pagal galiojančias teisės aktų nuostatas ji negali būti įtraukta į rinkėjų sąrašus.

&

Préfet du Gers (Žerso prefektas) prašo atmesti visus EP pateiktus skundus.

Jis tvirtina, kad Europos Parlamentui ir Jungtinės Karalystės parlamentui ratifikavus susitarimą dėl išstojimo Jungtinė Karalystė iškart, 2020 m. sausio 31 d. vidurnaktį, faktiškai išstojo iš Europos Sąjungos, taigi Prancūzijoje gyvenantys Jungtinės Karalystės piliečiai prarado teisę balsuoti ir kandidatuoti savivaldybių ir Europos Parlamento rinkimuose.

Iš tikrųjų susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 127 straipsnyje pažymėta, kad susitarime numatyta dvejų metų pereinamuoju laikotarpiu Jungtinei Karalystei netaikomos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatos, kuriose numatyta Europos Sąjungos piliečių teisė balsuoti ir kandidatuoti Europos Parlamento ir savivaldybių rinkimuose. (orig. p. 4)

Todėl dėl „Brexit’o“ nuo 2020 m. vasario 1 d. INSEE savo iniciatyva išbraukė Jungtinės Karalystės piliečius iš papildomų rinkėjų sąrašų pagal Rinkimų kodekso L 16 straipsnio III dalį, kurioje šiai įstaigai nustatyta pareiga išbraukti teisės balsuoti nebeturinčius rinkėjus iš vieningo rinkėjų registro.

EP neturi dvigubos pilietybės, taigi negali būti įtraukta į *Thoux* savivaldybės papildomą rinkėjų sąrašą.

SPRENDIMO MOTYVAI

Dėl prašymo sustabdyti bylos nagrinėjimą

Iš Prancūzijos teismų praktikos civilinėse arba administracinėse bylose matyti, kad proporcingumo principo tikslas – apriboti valdžios institucijų galias, siekiant užtikrinti asmenų teises ir savarankiškumą bei išvengti ribojimų, kurie, jei yra nepagrįsti arba pernelyg varžantys, galėtų paneigti teisių ir laisvių esmę.

Konkrečiau tariant, vykdant viešosios valdžios funkcijas piliečių laisvės gali būti ribojamos tik tiek, kiek tai būtina viešųjų interesų apsaugai užtikrinti ir visų pirma turi būti garantuojamos pagrindinės teisės. Taigi priemonės, kuriomis ribojamos teisės ir laisvės, turi būti tinkamos arba pritaikytos, taip pat būtinos ir proporcingos.

Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) jurisprudencijoje įtvirtintas proporcingumo principas dabar yra bendrasis Sąjungos teisės principas,

pripažintas Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje. Jo tikslas toks pat – apriboti valdžios institucijų galias, siekiant išvengti ribojimų, kurie jei yra nepagrįsti arba pernelyg varžantys, gali paneigti teisių ir laisvių esmę. Taigi šio principo privalo laikytis Europos Sąjungos institucijos ir valstybės narės, taikydamos teisės normas.

Šiuo metu reikalavimas užtikrinti proporcingumą numatytas ne tik *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) jurisprudencijoje, bet taip pat konstitucinėje teisėje, kurioje proporcingumo reikalavimas įtvirtintas remiantis bausmių būtinumo reikalavimu, numatytu Žmogaus ir piliečio teisių deklaracijos 8 straipsnyje.

Šiuo atveju nereikia atsakyti į visus EP pateiktus argumentus, iš esmės svarbu atsižvelgti į tai, kad EP, kuri, kaip įrodyta remiantis bylos medžiagoje pateikta informacija, Prancūzijoje gyvena nuo 1984 m. balandžio 29 d., nebegali balsuoti jokiuose rinkimuose Jungtinėje Karalystėje dėl Jungtinės Karalystės įstatymo, vadinamojo „Representation of the People Act 1985“.

Dėl šios Jungtinės Karalystės teisės normos 2013 m. gegužės 7 d. EŽTT priėmė sprendimą byloje *Shindler prieš Jungtinę Karalystę*; jame jis konstatavo, kad Konvencijos Protokolo Nr. 1 3 straipsnis nebuvo pažeistas. Nagrinėtoje byloje suinteresuotasis asmuo dar galėjo balsuoti Europos Parlamento ir savivaldybių rinkimuose, kai 2013 m. buvo priimtas EŽTT sprendimas.

EP atvejį skiriasi, nes nors ji buvo įtraukta į Izero rinkėjų sąrašus, o vėliau, nuo 2000 m. spalio mėn., į *Thoux* (32 departamentas) rinkėjų sąrašus, remiantis susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 127 straipsniu, kuriame nurodyta, kad dvejų metų pereinamuoju laikotarpiu Jungtinei Karalystei netaikomos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatos, numatančios Europos Sąjungos piliečių teisę balsuoti ir kandidatuoti Europos Parlamento ir savivaldybių rinkimuose, 2020 m. EP prarado teisę balsuoti Europos Parlamento ir savivaldybių rinkimuose.

Taigi EP, kuri yra pilnametis veiksnus asmuo ir kuriai teisės nėra atimtos baudžiamosios teisės pagrindu, neturi jokios teisės balsuoti. **(orig. p. 5)**

EŽTT priminė, kad teisė balsuoti tikrai nėra privilegija, tai yra pagal Konvenciją garantuojama teisė (2006 m. kovo 23 d. sprendimas *Albanese prieš Italiją*). Be to, teisės balsuoti apribojimai turi būti pagrįsti teisėtu tikslu ir nustatytas ribojimas negali būti absoliutus (2010 m. gegužės 20 d. sprendimas *Aljos Kiss prieš Vengriją*).

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas neturi vertinti 2020 m. sausio 31 d. susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos reikšmingumo ir motyvų.

Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas konstatuoja, kad EP, kuri, beje, neturi teisės balsuoti Jungtinėje Karalystėje, atveju taikant šio susitarimo nuostatas neproporcingai pažeidžiama jos pagrindinė teisė balsuoti.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą atitinka formalius reikalavimus, nes EP nepažeidė implicitinio sprendimo atsisakyti įtraukti į rinkėjų sąrašus apskundimo termino.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kiek tai susiję su esme, yra pagrįstas, nes:

- ginčas patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį ir nėra netikras ar dirbtinai sukurtas;
- klausimas yra naujas, nes ginčijami Europos teisės aktai prieš tai nebuvo pripažinti atitinkančiais Sąjungos teisę nagrinėjant skundą pagrindinėje byloje ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą;
- prašymo priimti prejudicinį sprendimą faktiniai ir teisiniai motyvai nurodyti pirmiau šiame sprendime;
- nacionalinės nuostatos, kurioms gali daryti poveikį prejudicinis klausimas: INSTITUT NATIONAL DE LA STATISTIQUE ET DES ETUDES ECONOMIQUES (Nacionalinis statistikos ir ekonominių tyrimų institutas) sprendimas nuo 2020 m. vasario 1 d. išbraukti EP iš Prancūzijos rinkėjų sąrašų, taip pat 2020 m. spalio 7 d. *Thoux* (32430) mero atsisakymas įtraukti EP į jos savivaldybės rinkėjų sąrašą;

Taigi reikia patenkinti prašymą sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikiami toliau nurodytus prejudicinius klausimus dėl išaiškinimo ir galiojimo, tačiau nėra poreikio taikyti pagreitinotos procedūros.

<...> REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS,

Galutinės instancijos teismas per rungimosi principu pagrįstą viešą procesą priima sprendimą, kuriuo

Nusprendžia atidėti visų EP pateiktų prašymų nagrinėjimą,

<...> Teikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį ir Susitarimą dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos reikia aiškinti taip, kad pagal juos Europos Sąjungos pilietybė panaikinama Jungtinės Karalystės piliečiams, pasinaudojo savo (**orig. p. 6**) teise laisvai judėti ir įsikurti kitos valstybės narės teritorijoje nepasibaigus pereinamajam laikotarpiui, visų pirma tiems, kurie kitos valstybės narės teritorijoje gyvena ilgiau kaip penkiolika metų ir kuriems taikomas Jungtinės Karalystės įstatymas, vadinamasis „15 year rule“, dėl kurio jie praranda bet kokią teisę balsuoti?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Susitarimo dėl išstojimo 2, 3, 10, 12 ir 127 straipsnius ir jo preambulės šeštą pastraipą kartu su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18, 20 ir 21 straipsniais reikia aiškinti taip, kad pagal juos leidžiama tokiems Jungtinės Karalystės piliečiams be išimčių išsaugoti dėl Europos Sąjungos pilietybės turimas teises, kuriomis jie naudojosi iki jų pilietybės valstybei išstojant iš Europos Sąjungos?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Susitarimas dėl išstojimo iš dalies negalioja tiek, kiek juo pažeidžiami principai, kuriais grindžiama Europos Sąjungos tapatybė, ir visų pirma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18, 20 ir 21 straipsniai, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 39 ir [40] straipsniai, ir ar juo nepažeidžiamas proporcingumo principas, nes jame nėra nuostatos, sudarančios [minėtiems asmenims] galimybę išsaugoti šias teises be išimčių?

4. Bet kuriuo atveju, ar Susitarimo dėl išstojimo 127 straipsnio 1 dalies b punktas iš dalies negalioja tiek, kiek juo pažeidžiami Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18, 20 ir 21 straipsniai, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 39 ir 40 straipsniai, nes pagal ją Sąjungos piliečiai, kurie pasinaudojo teise laisvai judėti ir laisvai įsikūrė Jungtinėje Karalystėje, netenka teisės balsuoti ir kandidatuoti savivaldybių rinkimuose šioje šalyje, ir, jeigu Bendrasis Teismas ir Teisingumo Teismas jį aiškina taip pat kaip Prancūzijos *Conseil d'Etat*, ar taip nėra pažeidžiamos ir Jungtinės Karalystės piliečių, pasinaudojusių savo laisve judėti ir įsikurti kitos valstybės narės teritorijoje daugiau kaip prieš 15 metų, kuriems taikomas Jungtinės Karalystės įstatymas, vadinamasis „15 year rule“, dėl kurio jie praranda bet kokią teisę balsuoti, teisės?

<...>